

Verkondiging in de Sint Jansbasiliek, 3 november 2024 31ste zondag door het jaar¹

Het eerste is: “Hoor, Israë!”

Zo begin the antwoord van Jezus aan de schriftgeleerde, een man die overigens met een heel positieve houding Jezus aanspreekt. Hij heeft eerder gehoord hoe goed en waar Jezus heeft gesproken in discussie met volksgenoten.

Hij wil meer van Jezus weten, een persoonlijke vraag stellen. Hier geen koetjes en kalfjes, maar meteen naar de kern: “wat is het allereerste gebod?” Dat was en is een belangrijke vraag. Het eerste, door ons *oude* testament genoemd, telt *honderden* geboden. Welke is nu het belangrijkste? Noodzakelijk om die vraag te stellen. Doe je dat niet dan verdwaal je in bijzaken, in mooie praatjes of uiterlijk vertoon. Dat ligt altijd op de loer, ook in ons geloof.

Het eerste antwoord van Jezus luidt: “Hoor, Israë!” In het Hebreeuws: “Shema, Israel.”

Een vrome Joodse gelovige zegt deze woorden elke dag, 's ochtend en 's avonds. Het is een geloofsbelijdenis. Het *Sjema*, hoor!

Beginnen met luisteren.

Deze week las ik een uitspraak van een Nederlandse vrouw die had deelgenomen aan de Synode die in de maand oktober in Rome is gehouden.

¹ Deuteronomium 6, 2-6; Hebreeën 7, 23-28; Marcus 12, 28b-34

Dat was helemaal nieuw: dat ook *vrouwen* mochten deelnemen aan een synode in onze katholieke kerk.

Deze vrouw, die ik aanhaal, is hoogleraar in de theologie en het kerkelijk recht. Zij vertelde hoe *anders* deze synode was dan alle voorgaande. Vroeger bestond die uit een eindeloze reeks toespraken en daarna discussies tussen bisschoppen. Nu zaten de deelnemers - de paus, bisschoppen, priesters (allemaal mannen) en leken, vrouwen en mannen - in kringen van ongeveer tien personen. Elke bijeenkomst begon met gebed en luisteren: naar de inhoud van het onderwerp, naar wat elke deelnemer naar voren had gebracht. Die vrouw vertelde dat er bisschoppen, priesters waren die eerlijk toegaven dat zij voor het eerst sinds hun wijding veel tijd hadden moeten nemen om te luisteren naar anderen, vrouwen en mannen.

Al dit luisteren en met elkaar spreken heeft geleid tot een prachtig slotdocument, dat met de instemming en de zegen van de paus voorschrijft dat onze kerk niet langer top-down moet leven en werken, maar luisterend naar elkaar, naar de inzichten, noden en verlangens van elk van de gelovigen: dat bisschoppen en priesters moeten luisteren en verantwoording moeten afleggen van hun beleid of gebrek daaraan. En dit alles vanuit de diepe overtuiging dat de heilige Geest kan spreken door het hart, de ziel, het verstand en de kracht van iedere gelovige.

Niet iedereen in de kerk vindt dit gemakkelijk. Het zal moeten wennen, voor de bisschoppen en de priesters en ook voor de leken-gelovigen, om de moeite te nemen en de tijd om mee na te denken over de taak van de kerkgemeenschap, haar omgaan met de grote vragen van onze tijd, onze cultuur.

Daar begint het dus mee: met horen, luisteren.

Wat volgt daarop? De *liefde!*

Je zult de Heer uw God met alles wat in u is *liefhebben* en het tweede: je zult je naaste, de mens naast je, die als jij, *liefhebben* als uzelf.

De schriftgeleerde vroeg naar het ene, belangrijkste gebod en Jezus geeft er twee. God en de naaste. Die kun je niet van elkaar losmaken.

Maar nogmaals, het begint met horen. Niet de anderen meteen confronteren met jouw inzichten, voorschriften en geboden, maar eerst naar haar of zijn inzicht, vraag, nood, vreugde luisteren.

Zo wil paus Franciscus heel de kerk: een luisterende kerk. Niet een die voortdurend klaarstaat om te zeggen hoe het zit. Op deze manier dreigt zij antwoorden te geven op vragen die niemand heeft gesteld. De verkondiging van de Kerk kan juist veel beter overkomen en aankomen bij de mensen, als zij eerst geluisterd heeft naar hun vragen, hun verlangens, hun vreugde en

hun noden. Anders verliezen de gelovigen, verliest de kerk haar relevantie en gaan de meesten schouderophalend of licht geïrriteerd aan haar voorbij.

De reactie van de schriftgeleerde is voorbeeldig: geen andere goden of machten of mensen voor je je neerbuigt: Hij is de enige. En het enige wat uit dit geloof in de ene Heer volgt is *liefde*. “Dat gaat boven alle brand- en slachtoffers”. Ja, je kunt God en je naasten overstelpen met offers en cadeau’s of je kunt cadeau’s eisen in ruil voor een soort van liefde. Alles is mogelijk, mensen bedenken het.

Maar het enige offer dat er werkelijk toe doet, de belangrijkste eredienst aan God gebracht, is de liefde, naar het voorbeeld van Christus, de hogepriester (zoals wij Hem in de tweede lezing uit de Hebreeënbrief hoorden noemen), die op het altaar van het Kruis uit liefde voor ons Zichzelf heeft gegeven. Mogen wij Hem daarin navolgen. Amen.

pastoor Nico van der Peet